

PO SLEDОВИH NAŠIH BORB IN ZMAG

Slike s pohoda severne partizanske patrolje

V nedeljo, 13. t. m. ob šestih zjutraj je zapopolnala bojna zastava severne partizanske patrolje na tromeji pri Trdkovi. Četa izbranih borcev-partizanov jo je ponesla vzdolž meje v vas. Zastavo je pozdravilo blizu 300 borcev, ki so jo potem ponesli v bojnem pohodu čez vse Prekmurje. Tem so se pridružili v raznih krajih številni drugi in v glavno patroljo so se zlivale stranske. Prebivalstvo Prekmurja je sledilo pohodu, ga spremljalo in pozdravljalo borce. Blizu desetstisoč ljudi je sodelovalo v njem, v prazničnem razpoloženju prisostvovalo partizanskim mitingom v raznih krajih. Nosilci bojne zastave in branilci postojank, oboji so se izkazali in z mislijo na slavne tradicije naše narodno-osvobodilne borbe častno izpolnjevali naloge v pohodu patrolje. In z njimi je sodelovalo in toplo čutilo ljudstvo.

Prvo srečanje s sovražnikom

Predhodnica v jepeu oprezuje na vse strani. Sovražnika postojanka Grad ni več daleč. Gotovo jim je ta kje ob cesti postavil zasedo. Prvi strelji — zadeli so na sovražnika. Jeep je obstal sredi ceste in že je bil tudi prazen. Iz občestnih jarkov pa je začelo pokati v odgovor. Predhod-

DOGODKI ZADNJIH DNI

Dva dogodka sta te dni vzbudila večje zanimanje po svetu. Ameriška republikanska stranka, ki igra skorajda 20 let vlogo opozicije, je na svojem kongresu izvolila kot kandidata na letošnjih predsedniških volitvah generala Eisenhowerja, bivšega vrhovnega poveljnika oboroženih sil Atlantskega pakta. Nekaj pred tem so vlade ZDA, Velike Britanije in Francije izročile svoj odgovor glede bodočnosti Nemčije kremeljski vladi.

Prvi dogodek je pomembnej predvsem zaradi tega, ker je zmagal nad svojim tekmečem, senatorjem Taltom, mož, ki bo s svojo popularnostjo na jesenskih volitvah pritegnil tudi večje število ameriških demokratov in tako imenovanih »nevturalcev«. Pravih republikancev je namreč v ZDA zelo malo. Zgodilo bi se torej spet lahko, da bi na volitvah zmagali demokrati.

Na Zahodu so sprejeli izvolitev generala Eisenhowerja dokaj ugodno, ker se glede bodoče zunanje politike ZDA v celoti strinja s Trumanom, t. j. z dosedanjim uradno ameriško politiko. Glede notranjih vprašanj pa je general Eisenhower seve bolj konservativen. Tako si n. pr. prav nič ne želi vmešavanja države v privatno iniciativo, pa tudi kar zadeva socialne zaščite delavstva in podpore sindikatom ne gre izven okvira splošnoameriških načel pravičnosti v duhu pojmovanja zahodne demokracije. V bistvu torej ni razlik med njim in Taltom, tvorcem znanega protidelavskega Talt-Hartleyevega zakona.

Eisenhower se zavzema za gospodarsko in vojaško pomoč Evropi in za tesno sodelovanje ZDA z Organizacijo Združenih narodov. To so vsekar stvari, ki Zahodu odgovarjajo. Resnica pa je tudi, da je zunanje-politični program republikanske stranke sestavljen Foster Dulles, ki podpira Taltovo težnjo po čim večji pomoči silam, ki se na daljnem Vzhodu bore proti LR Kitajski. Četudi naj bi predstavljal program stranke sporazum med nasprotnimi si gledišči, se bo moral general Eisenhower, v kolikor zmaga na volitvah v jeseni, ravnati po njem, ne pa po svojih osebnih nagibih in načelih. Ameriški demokrati pa bodo morali v svojih predvolilnih prizadevanjih upoštevati te slabosti ter jih prikazovati onim demokratom, ki se sicer zavzemajo za Eisenhowerja.

Zahodni odgovor sovjetski vladi ne vsebuje nič novega. Zahodne sile priporočajo najprej sestanek »štirih«, na katerem bi določili nevtralnost komisijo, ki bi raziskala možnosti za demokracije, vsenemške volitve v obeh zasedbenih delih. In šele, ko bi komisija ugodno izvršila svojo nalogo, bi na novem sestanku pogajanja »štirih« nadaljevali. Obsegala bi pred vsem volitve in pa funkcije poznejše vsenemške vlade.

Toda še vedno ni sporazuma glede bodoče vloge Nemčije. ZSSR kot pristaja popolnoma nevtralne Nemčije brez dvojnega bo pristala na to, da bi se bodoča Nemčija povezovala s sosedi v kakršne koli pakete. Zahod na drugi strani odbija sovjetsko zahtevo, da naj ima Nemčija lastno nacionalno vojsko.

nica se ni umaknila, čeprav ni poznala moči sovražnika v zasedi.

Streljanje se je poleglo. Sovražnik v zasedi je čakal — ali jih morda obkoluje? Pa jih ne bo —. Ob prvih streljih je nedaleč za njimi, za prvim ovinkom, obstal drugi jeep. Borci so se že previdno plazili po njivah v levo in desno zaščitno. Ti bi morali zadeti ob sovražnika, če bi obkoljeval.

Sovražnik jih ni opazil, ker je vso pozornost posvečal napadalcem, ki so ležali v zaklonih ob prvem jepeu. Čudilo se je, zakaj borci partizanske patrolje ne napadajo hitreje. Medtem so ga ti stisnili v kiese in dobili prva ujetnika, drugima dvema pa se je posrečilo pobegniti.

Juriš na Grad

V eni uri so prednje straže potisnili do glavnih obrambnih položajev ter se pripravili za splošni napad.

Juriš! Po klancu navzdol so brneli jepeji polni borcev. Nekaj borcev je teklo pred jepeji in pred seboj vse kosilo z ognjem. Maloštevilni branilci, ki so strážili to cesto, so se v teku umikali. Prvi borci partizanske patrolje so pridrli do gostilne na križišču.

Po hribu navzdol proti gradu so juršale druge enote. Branilci so se umikali brez panike in dajali odpor. Bili pa so preslabi, da bi se uprli številni toliko močnejšemu napadalcu. Umikali so se proti gradu.

Obroč okrog branilcev je bil od treh strani močno zožen.

V zraku se je svetilkala raketa. Juriš... Komandanti so bili med svojimi borci v prvih linijah. Oglušujoče pokanje... Nekaj branilcev je bilo zajetih, drugi so se umikali v gozd ob gradu. Bili so stisnjeni. Čiščenje... Streljanje je pojenjavalo.

In 1500 ljudi na mitingu...

Pokanje je utihnilo. Grad je bil zavzet. Naravnost zahrumelo je, tako naglo in toliko ljudi se je zbralo med tem. Opazovali so borbo, zdaj pa pričakovali dogodkov partizanskega mitinga. Besede govornika, komisarja brigade, so razgibale množico in zvoki partizanske koračnice so nadaljevali kratak kulturni spored. Zaključila ga je partizanska pesem.

Obkoljena predhodnica

Bodonci. Od gozda proti vasi se cesta malo spušta, zato je jeep hitro vozil. Kar naprej, sovražnika ni nikjer. Pet sto metrov od gozda so počili prvi strelji. Jeep se je ustavil, borci so hoteli zavzeti zaklonišča. Tedaj pa —

»Juriš!...« Napadali so branilci, ki

Sovjetsko zamisel do neke mere podpira zahodnonemški socialdemokrati in nekatere ostale skupine opozicije, ker pač bolj odgovarjajo sedanjim nemškim potrebam (»Iskrenosti« Kremlja pri tem ne upoštevajo!). Predsednik dr. Adenauer, ki načeljuje demokratski stranki, bo zategadelj moral storiti vse, da pridobi bonnski parlament za svojo in s tem tudi zahodno zamisel.

Grška delegacija je še vedno gost naše zvezne vlade. Dokazi o zblizanju med obema državama so vse bolj vidni. O njih govore izjave grških gostov, o njih pa govore tudi izjave maršala Tita ob svečanem sprejemu, ko je med drugim dejal, da sili skupna nevarnost Jugoslavijo in Grčijo k skupnim ukrepom za ohranitev miru na Balkanu ter za neodvisnost in varnost obeh držav. Da veljajo te besede napadalnim kominformističnim sosedom, ni treba posebej omenjati. Kar se teh tiče, bi se raje ustavili pri vse češjih pobegih v našo državo. Pred dnevi sta z letalom pribelžala dva romunska letalca ter s svojimi izpovedmi ponovno potrdila resnico o

so zaustavili predhodnico. »Juriš!...« je zadonelo tudi od gozda. Predhodnica se je znašla v precepu; treba se je bilo umikati, da jih ne bi zajeli. Izkoriščajoč zaklone so se umikali, med umikom pa z ostrim streljanjem zaustavljali sovražnika. Ta je bil v veliki številni premoči, bil pa je slabše oborožen.

Medtem je privozil drugi jeep. Tisti borci so sprejeli borbo s sovražnikom, ki je napadal od gozda, in ga potisnili nazaj v gozd. Tako so preprečili obkolitev. Imeli pa so tudi mnogo sreče. Če pri obkoljevanju ne bi odpovedalo desno krilo bodonskih branilcev, bi se morali boriti tudi na tej strani, kar bi zmanjšalo njihovo udarno silo na levo krilo. Obroč bi se gotovo strnil. Kako priti iz njega, bi bilo vprašanje zase, ker je sovražnik bil v ogromni številni premoči.

Zaradi te napake pa so se branilci kmalu umaknili...

Za končni udarec

Ko je prišlo ojačanje, so se branilci umikali brez večjih borb. Zato je Stab partizanske patrolje sklenil, da je branilce treba obkoliti in jih zajeti, ne le jih potiskati nazaj.

Počakali so nov bataljon, ki je bil od zadaj. Za hiter premik je poskrbel kamion. Borci so se hitro postrojili po četah in komandant brigade je že naročal: »Druga četa v levo pobočnico med drevjem po grabi hitro naprej. Cilj: hiše vrh hrička. V gozdu počakate znak za juriš. Tretja četa v desno pobočnico, isti cilj, isti znak.«

Komaj so borci krenili, so zadoneli z desne strani strelji. Streljali so daleč od spredaj, kjer so se zbirali branilci. »Streljajo iz nervoze,« je menil komandant.

Čez nekaj minut je prispelo poročilo: »Sovražnik obkoluje našo četo, ki je prodrla daleč naprej.«

Kaj sedaj? Čakati ne smemo. Potrebna je hitra pomoč...

»Juriš!« je zavpil komandant brigade. Vse enote so se dvignile in zdrvele naprej v zadnji napad...

Množica v Bodoncih

Ze na vrhu hriba, tostran Radovec so pričakovali borce patrolje. Z njimi so šli navzdol v vas, kjer so čakali ostali. Borci in vaščani, vsi so se zllili v pisano množico, ki je navdušena vzklikala in pela partizanske pesmi. Mitingu je sledilo veselo rajanje, bojna zastava pa je s svojimi borci krenila dalje, v prostrano ravnino proti Soboti.

Naš III. bataljon

Na tromeji ja razvili zastavo, jo nesli v Grad, dalje proti Bodoncem in kilometer za kilometrom po ravnini naprej. Da bi zaupali zastavo komu drugemu? Ne, nikakor! Pogledi, v katerih so blesteli spomini resničnih, težkih a veličastnih partizanskih dni, odlikovanja na prsih in spomenice so govorile tako. Tretji bataljon je razvil zastavo — in ponesel jo bo do kraja, čez murski most. In kako so nosili ti stari, prekaljeni partizanski borci svojo zastavo! Ponosno in smelo, kot nekoč. Kaj vročina, utrujenost, prašna cesta; pesem je bila več. Partizanska »Hej brigade!...«

Partizanska zastava v Soboti

Strelj so odmevali po soboških ulicah. Vodila se je borba za vsako posamezno ulico. Najhitreje so prodirali s severovzhodne, severne in severozahodne

protijugoslovanskih namenih sosednih kominformističnih vlad ter o nasilju, ki vladajo v teh državah. Izbrala sta si kljub smrtni nevarnosti kakor že mnogi pred njima pot v svobodo. Toda begunski dotok je močan tudi iz Albanije, Bolgarije in Madžarske. Tako je n. pr. doslej pribelžalo k nam nad 4000 albanških državljani, med njimi tudi cele družine. Zvesti, da se njih domovina vse bolj upleta v nesramno izkoriščanje sovjetskih oblastnežev in domačih prireptikov, je vse močnejša in je ne moretejo preprečiti še take grožnje.

Po daljšem presledku so pogajanja v Panmunđonu spet zaživela. Američani so nastopili s predlogi glede zamenjave ujetnikov, ki so bili za severno delegacijo sprejemljivi. Toda grozi spet zastoj. Sedaj je n. pr. Peking obtožil Združeno poveljstvo, da je bombardiralo manduriško mesto Anlung. Če k temu še dodamo obtožbe zaradi bombardiranja hidrocentral ob reki Jalu, je precej jasno, da bodo optimistične želje o skorajšnjem premirju na Koreji kaj kmalu splahnele.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Jože Petek —
Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Trg zmage 5 —
Poštni predal 52 — Čekovni račun: Narodna banka M. Sobota
541-90332-2 — Naročnina: celoletna 300 din, polletna 150 din,
četrletna 75 din, mesečna 25 din — Tiska Mariborska tiskarna
Izhaja vsak četrtek

22. julij — DAN VSTAJE

Slovenski narod se lahko s ponosom spominja tega velikega dneva, ko je našel v sebi dovolj moralne in fizične sile, da se je z orožjem dvignil proti nemškim in italijanskim hordam, ki so neusmiljeno ubijale, odvažale v koncentracijska taborišča in razseljevale ljudstvo Slovenije z njegovega ognjišča, ki je bilo stoletja in stoletja njegovo in ki ga je skozi stoletja znal obvarovati pred vsemi neurji.

V bratski skupnosti z ostalimi narodi Jugoslavije gradi danes slovenski narod mirno svojo srečno bodočnost. Resnično zedinjen in prekaljen v veliki osvobodilni, revolucionarni borbi narodov Jugoslavije lahko slovenski narod z zaupanjem gleda v svojo bodočnost. Jamstvo za svobodo in neodvisnost slovenskega in vseh ostalih narodov Jugoslavije sta enotnost in nerazdružno bratstvo narodov Jugoslavije. Težkoče pri naših naporih za uresničenje naših smotrov je mogoče uspešno premagati samo v bratstvu in enotnosti naših narodov; moramo jih čuvati in gojiti, ker v tem je naša sreča, naše blagostanje, naša varnost, naša velika bodočnost.

strani. Branilci so se počasi umikali čez dvorišča, vrtove, sadovnjake. Čete partizanske patrolje so jim bile stalno za petami. Streljanje je le kdaj za trenutek prenehalo. Pokale so puške, regljale brzostrelke in strojnice.

Nekaj minut po sedmi uri so se branilci Sobotne umaknili na zadnjo obrambno točko na Trg Zmage.

Takrat je sledil oster napad na južnem koncu mesta. Tudi tisti branilci so se v polnični borbi umikali na Trg Zmage, kjer je bil zaključek borb.

Kmalu za jurišnimi četami je prikorakal tretji bataljon, ki je vso pot čval zastavo. Ta je prikorakal v Soboti brez borbe, kajti sovražna posadka je bila že razorožena. Pred zastavo pa je igrala brigadna godba na pihala.

Na Trgu Zmage in po bližnjih ulicah je valovala množica ljudi, ki je pričakala partizansko zastavo...

Z njo ponesite naše pozdrave, tovariši...

Spregovoril je predsednik okraja, tovariš Sabjan. »Ponesite dalje ponosno slovensko zastavo in z njo naše tople pozdrave, pozdrave vsem, ki jih boš še srečal na svoji poti...«

Borce je pozdravil zastopnik mestne občine, za njim se je zahvalil komisar: »Tovariši, ponosno nesemo našo zastavo, kot so jo ponosno in častno nosili partizanski borci...«

Tako, kakor vse naše ljudstvo, s ponosom in vero v življenje, z ljubeznijo do domovine.

Po Murskem polju in Ljutomerskih goricah

Preteklo nedeljo popoldne so tudi iz večjih krajev naše Prlekije krenile bojne patrolje proti okrajnemu središču. Bivši borci in aktivisti s Kostanja so pri Vogričevih postavili zasede in nenadoma napadli Bučkovčane, ki so nosili zastavo. Po kratkem spopadu se je bojna sreča nasmešnila bučkovskim borcem, ki so v Ljutomeru poročali: »Ujeli smo dva sovražnikova vojaka!« Tudi Križevčani so se pri Lukavih sprijeli s skritim sovražnikom in ga prislili, da se je umaknil v zaledje. Zmagovalci so se nato šli v Cezanjevcih pri Ribičevem mlinu in se oddolžili tamkaj pokopanim talcem s častnimi salvami. Pot proti Ljutomeru je bila prosta.

Ljutomerčani so bojne patrolje dočakali na Glavnem trgu. Pri sprejemu je sodelovala tudi godba na pihala mestnega kulturno-umetniškega društva. Po mimohodu bojnih edinic je navzoče pozdravil sekretar OK Partije tov. Pavlica, ki je v svojem govoru poudaril, da je treba neprestano krepiti partizanske tradicije, tovarštvo, bratstvo in edinstvo naših narodov. Govoril je tudi o sovražnem delovanju domačih in tujih nasprotnikov naše ureditve ter svoj govor zaključil z besedami: »Naj vedo naši sovražniki, da imajo tokrat opravka z zavednim ljudstvom, ki bo slej ko prej z njimi obračunalo!« Komisar štaba bojnih patrolj tov. Stebih pa je v svojem pozdravnem nagovoru orisal glavne dogodke iz narodno-osvobodilne boja

Čez most na Muri, dalje proti Ljubljani

Spet napad. Obramba mostu je močna. Toda čez vodo je treba za vsako ceno. Branilci so v zadnjem hipu umaknili brod na desni breg. Preostajalo je zadnje: juriš na most.

Onstran Mure so prevzeli bojno zastavo borci Ljutomerskega okraja. Z njo gre naš pozdrav, pozdrav domovini in Titu: v nove zmage po sledovih naših borb in zmag.

Druga partizanska patrolja iz Prekmurja

je krenila na pot v nedeljo zjutraj ob sedmih iz obmejne vasi Pince pri Lendavi. Po uspelem napadu na Lendavo, je patrolja priredila v mestu partizanski miting, nato pa nadaljevala pohod proti Gaberju. Od tu se je začel napad na Polano. Po daljšem boju je bila zavzeta tudi Polana. Spopad med branilci Črenšovcem in nosilci zastave je bil kaj oster. V Črenšovcih je bila patrolja deležna lepega sprejema. Borci so iz Črenšovcem nadaljevali svojo pot proti Muri. Tu jih je čakala najtežja preizkušnja; prehod čez reko. Pri Bistrici ob Muri, na kraju, kjer so se nekoč prebijali čez vodo partizanski borci, je patrolja predala zastavo borcem Ljutomerskega okraja. V sami Bistrici pa se je razvil zelo uspeh partizanski miting, na katerem je prisostvovalo čez 1000 ljudi. Veselo rajanje se je družilo s partizansko pesmijo pozno v noč.

in poslanstvo naše domovine v boju za mir in enakopravnost narodov na svetu.

V nočnem času so bojne patrolje zasedle bližnji grič Kamenščak in se skrivaj pripravljale na odločilno jutranjo bitko. Vse bojno področje je bilo zavito v skrivnostno tišino, le tu in tam so se oglašale straže in izvidnice. Borci so polegali pod košato bukvu in obujali spomine na partizanske čase. Po vnaprej pripravljenem načrtu so Jurešev napadalne skupine napadle taborišča in štab. Brambovci so uspešno odbijali napade, branili zastavo in naposled pregnali jurišče na izhodiščne položaje. V jutranjem mraku je bila bitka odločena v korist obrambnih edinic taborišča. Pojoč partizanske pesmi, so borci strumno korakali proti Radomerju, kjer so jih vaščani toplo sprejeli in pogostili. Po krajšem počitku je patrolja v bojni formaciji nadaljevala pot proti Ormožu.

Člani Zveze borcev in mladinci predvojske vzgoje so letos častno izvršili svojo dolžnost in tako najlepše počastili zgodovinski praznik vstaje slovenskega ljudstva. Brez oklevanja lahko rečemo, da so se odlikovali predvsem po disciplini in bojni pripravljenosti.

VREMENSKA NAPOVED

Večje padavine okoli 17., 22. in 25. julija manjše padavine, oziroma krajevne nevihte okoli 20. julija. V ostalem lepo vreme.

Duhovniki - člani CMD -

so zaskrbljeni nad usodo Porabskih Slovencev

V torek, 8. julija dopoldne so v Ljutomeru zborovali katoliški duhovniki — člani Ciril-Metodijskega društva — ki žive v našem Obmurgu. Slavnostno zborovanje je bilo posvečeno spominu na velika slovanska apostola in patrona organizacije naprednih slovenskih duhovnikov — Cirila in Metoda — in na preminule žrtve ter heroje, ki so v teški narodni osvobodilni borbi dali svoja življenja na oltar izmučene domovine. Tako so tudi duhovniki proslavili Dan ljudske vstaje v naši republiki.

Stara pesem stare lajne ...

Sediš takole v sobotnem večeru ob radijskem prejemniku in vrtiš kazalec po skali, v želji, najti nekaj, kar bi te razvedrilo, pokopalo skrb, ki te muči, kratka, veselo in prijetno hoče zaključiti delovni teden.

Pa se ti ustavi kazalec radijskih valovnih dolžin na točki, odkoder zvenijo zvoki ciganskih gosli in čardaške popevke. Zadovoljiš se, zakaj ne, saj iščeš glasbo, ob kateri bi rad prečital nekaj listov knjige, morda malo pokramljal z družino ali kakim znancom, da hitreje mine čas. Niti zmeniš se ne mnogo za ime postaje, katera ti pošilja svojo glasbo, dokler se med melodijo čardaša silovito ne zadene (glas je podoben bobnenju praznega soda): »Govori radio Budimpešta!«

In takrat nejevoljen vstaneš, znova moriš začeti vrtiti po skali.

Tudi sam sem bil že pogosto žrtev takega čarada. Zadržaj se nisem zavrtel gumba naprej in bil tako deležen fantastične »reportaže« napovedovalca še bolj fantastičnega radia. Zgodba je bila nekako taka: Janoš je vojak, službi maščevsko vojsko, nekje na »južni« meji (izgovoriti ime naše države je strog prekršek). Janoš je »dober« vojak, vidi vse, kar misli njegov »ormester« (narednik). Janoš stoji vrh dvajset metrov visokega stolpa tik ob »južni« meji. Ob njem je ormester, ki misli na vse, kar bo Janoš videl. In dobri vojak Janoš mora mnogo videti. Narednik mu da svoj daljnogled in Janoš vneto opazuje »južne sovražnike« (resničnih, severnih in vzhodnih »sovražnikov« svojega ljudstva namreč ne sme niti ne more tako opazovati, kajti ti morajo biti zanj sveta podoba vzornikov in bratov).

Pa ga vpraša duhoviti ormester: »Kaj vidiš, Janoš?« Janoš vidi »sovražne« »južne« vojake. »Kaj delajo ti vojaki?« Janoš razloži: »Zajtrkujejo.« »Kaj zajtrkujejo?« nadaljuje ormester. Janoš odgovarja: »Črno kavo, slabo črno je, vidi točno v skodelice naših granicarjev, brez kruha, nekaj zgozdanih, suhih skorij jim nadomešča kruh in kar je najtežje: Janoš vidi, točno vidi v skodelicah slabe črne kave še to, da sploh ni v njej sladkorja!«

Res, grozna ugotovitev! Ubogi »južni« vojaki! Resnični madžarski vojaki mislijo pri tem nase, dobri vojak Janoš pa misli naprej, kaj vidi njegov ormester. »Kaj še vidiš, Janoš?«

In Janoš vidi ubogega »južnega« kmeta, ki orje svojo njivo. Ob njem gre z naperjeno pištolo policaj in ga suva v hrbet, kajti kmet noče obdelovati svoje zemlje. Janoš vidi še več: kmet orje s plugom, ki je popolnoma lesen, niti plug ni pravzaprav temveč neka rogovilasta grča; plug vleče strahotno suho živinčje, Janoš šteje: sedem, osem, devet. Devet reber je prešel na suhi kravi »južnega« kmeta.

Ubogi kmet in še bolj uboga »južna« krava. Daljnogled tega ormestra mora biti izredno precizen, kajti drugače Janoš ne bi mogel tako gladko prešteti devetero reber na suhi kravi. Razumljivo, kmet nima kaj polagati kravi v jaso. »Južni« izdajalci so vsa kravjo hrano podarili zahodnim kapitalistom, trava pa ne raste več v tej deželi, kajti v njej sije zahodno sonce, ki je bolj žgoče in uničujoče, kot sveto »vzhodno« sonce.

In spet je na vrsti ormester z vprašanjem: »Še kaj vidiš, Janoš?«

Janoš ne bi bil popoln vojak, če ne bi videl vsega, kar mora videti. Vidi v bližnjo vas, kjer stoji pred trgovino dolga vrsta ljudi. Na vsakihi pet oseb en oborožen policaj. Kaj neki počnejo z njimi? Daljnogled je res precizen, Janoš vidi vse do kraja, do potankosti. Iz trgovine prihajajo ljudje, oblečeni v raztrgane cunje, v rokav nosi vsak majhen zavitek, niti za dobro pest ni vsega. To je tedenski okrog moke na prebivalca. »Južnjaki« imajo sicer vse prehranske in industrijske predmete v prosti prodaji, toda to je le tako, navidez. V resnici nimajo kaj prodajati, ker vse pospravijo zahodni kapitalisti. Dravljanji »južne« dežele zato živijo v strahotnem pomanjkanju, hodijo domala bosi in vsi razcapani.

Novo vprašanje. Janoš vneto opazuje in vidi vse. O grozi! Zdej je prišlo najhujše. V vas so pridrveli kamioni z vojaštvom in policijo. Ljudje prestrašeni tekajo sem in tja, hoteč se skriti, kajti — preselili jih bodo!

Kaj je videl Janoš še po tem — ne morem reči.

Bilo mi je dovolj. Ne jeze ali razočaranja, kaj še; smeh! Jezili se nad tem — preneumno. Zgodačja ni vredna, je presmešno. In stara pesem, stare lajne, moskovske podružnice v Budimpešti, je prestara in tako zlagana, da ji nihče ne verjame, niti ne more verjeti. Zgodba brez repa in glave, ponesečena do

Na proslavi je nastopilo več govornikov. V luči zgodovinskih dejstev so osvetlili veliko delo in zasluge Cirila in Metoda za slovansko književnost, prosvetljenost in omiko, poudarjajoč, da sta kot Grka žrtvovala svojo plemiško čast v dobrobit slovanskega ljudstva, ki je v takratnih časih naravnost hrepelo po naukih v domači, tiskani besedi. Govorniki so zlasti poudarili njune zasluge pri prosvetljevanju takrat precej zaostalih Slovanov; njuno nesmrtno delo je bilo močan jez proti germanizaciji slovanskih krajev in ljudi. Zato je njuno poslanstvo v slovanskih deželah postalo predmet znanstvenih razprav na visokih šolah in zavodih širom sveta. Kakor sta prva govornika osvetlila življenjske veličine obeh mož, tako je tretji govornik v lirčni prozi opisal potovanje bratov Cirila in Metoda po Koceljevi Panoniji. V osrednji dogodek, t. j. prihod obeh mož, je vpeljal tudi razmere, šege in običaje, ki so takrat prevladovali v prekmurjskih vaseh. Zborovalci so s ploskannjem pozdravili tudi g. Balaziča, ki je prebral črtice, v kateri opisuje tragično smrt slovanskega duhovnika, ki je v bližini Dolnje Lendave padel pod krogami madžarskih okupatorjev. Mrtvo truplo so kruti ubijalci izročili Murinim valovom. Mladi duhovnik je moral v smrt zaradi tega, ker je branil slovenske govorice pred potujčevalci.

Mnogo je bilo tokrat povedanega o usodi Porabskih Slovencev, ki še vedno trpijo pod tujim jarmom, čeprav v deželi, ki se hoče imenovati za »socialistično«. Eden izmed govornikov je z zgodovinskimi podatki dokazal, da teče narodnostna meja ob reki Rabi, in ob sodni potetje potujčevalcev slovenskega življa v tem predelu sicer slovenske zemlje. Slovenski duhovniki in Obmurgu pa so z zadostjenjem pozdravili edinstvene goste ljudske oblasti, ki je narodni manjšini v Prekmurju dala svobodo na vseh področjih dejavnosti. Potem, ko je našel pridobitve NOB v življenju narodnih manjšin, je dejal: »To ni hrana za iznožstvo, puhla fraza na papirju, to je živa stvarnost, ki jo mi duhovniki občudujemo!« Pa tudi ostali diskutanti so pozdravili daljnovidno politiko našega vodstva, ki se na mednarodni areni odločno bojuje za zaščito Slovencev v zamejstvu. Prisotne duhovnike je pozdravil še tov. Zdravce, tajnik okrajnega ljudskega odbora v Ljutomeru, izražajoč željo, da bi na proslavi vznikla narodnostna čustva ponesli med svoje vernike in jih vzgajali v domoljubne državljane.

Tudi viničarji bodo imeli pravico do socialnega zavarovanja

Na posvetovanju, ki ga je pred dnevi sklical Svet za socialno skrbstvo pri OLO v Ljutomeru, so zastopniki bivšega sindikata viničarjev in množičnih organizacij razpravljali o določbah osnutka republiške Uredbe o ureditvi prejemkov kmetijskih delavcev na zasebnih vinogradniških posestvih. Prisotni so se z nekaterimi določbami strinjali, medtem ko so posameznim točkam dodali svoje predloge.

Osnutek uredbe določa, da so v rednem delovnem razmerju le tisti viničarji, ki obdelujejo najmanj 1 ha vinograda ali pa znaša njihova letovna obveznost 200 delovnih dni. Potemtakem upošteva uredba le nekaj viničarjev, saj je znano, da živi na področju ljutomerskega okraja največ vinogradniških delavcev, ki obdelujejo od pol do 1 ha goric. Zato so bili delegati mnenja, da je treba v uredbi upoštevati konkretne razmere v Prekijah in zajamčiti pravice tudi viničarjem, ki obdelujejo nad 0,50 ha vinograda. Če delojemalci ne bi mogli v vinogradništvu izpolniti obveznosti v delovnih dneh, naj bi jih vinogradniki zaposlili tudi pri kmetijskih delih. Treba pa bo vsekakor upoštevati določbo, ki govori, da mora viničar opraviti letno 200 delovnih dni.

Po tej uredbi, ki jo bo uzakonila republiška vlada, bo vinogradnik dolžan skleniti s svojim viničarjem delovno pogodbo, ki bo natančno določila obveznosti in pravice obeh strank. Pogodba naj bi vsebovala podatke o vrsti dela, količini delovnih dni, urni plači, načinu izplačevanja mezde, dajatvah v naravi, odpovedi in prenehanju delovnega razmerja, letnem dopustu in drugih pravicah ter dolžnostih viničarja, kolikor le-te niso v nasprotju z veljavnimi zakonskimi predpisi. Pogodbo mora delodajalec poslati okrajnemu sindikalnemu svetu, ki jo lahko potrdi ali pa razveljavi. Po tej uredbi viničarji ne bodo z delom odslužili dajatve v naravi, pač pa bo okrajni ljudski odbor določil višino denarnega nadomestila za viničarjeve storitve, najemnine za stanovanje, zakupnine od zemlje itd. Tako bo po zakoniti poti odpravljeno izkoriščanje viničarjev. Osvobodilo je bil tudi predlog, da se določi obema strankama trimesečni odpovedni

kraja — za njeno pobudnike.

Če jo je poslušal še kdo, razen mene, gotovo se je nasmehal ob njej. Našo resnico in stvarnost vsakdo pozna, zato se ob taki »reportaži« le pomilovalno nasmehne.

In, spomni se nesrečnikov v mejah Madžarske, ki morajo iz dneva v dan poslušati tako skisane prozvoide še bolj skisanih možganov Rakošijevih podrepnikov.

Vilnik

Pionirji nam pišejo ...

Kakor vsako leto, smo se tudi letos zbrali v pionirski poštinski koloniji v Framu pri Mariboru. Iz vseh krajev Prekmurja smo in mnogo nas je. Nekateri se že poznamo med seboj od prej, z ostalimi pa se spoznavamo v prijetnem in tovariškem življenju naše kolonije. Tudi pionirjev, ki govorijo madžarsko, ne manjka med nami. Vsi se imamo radi in dobri tovariši smo.

Pri nas je zelo zanimivo. Vsega je dovolj, tudi zabave in razvedrila. Že prvi dan našega bivanja tukaj, smo si ogledali okolico in obronke Pohorja, ki je kar posejano s številnimi planinskimi kočami. V začetku nam je bilo malo čudno vse okrog nas. Vajeni naših lepih stranih žitnih polj, ravnin, belih čeb, in topolov ob njih, smo se znašli ob vznožju visokih, gozdnatih hribov. Toda samo v začetku. Pokrajina se nam je priljubila, veselili smo, da je naša domovina tako lepa.

Za naše zdravje nikar ne bodite v skrbeh. Pa tudi za to ne, kaj bomo jedli in počeli tukaj. Za vse skrbijo naši voditelji. Poleg tega pa tudi mi sami nismo kar tako; pionirsko organizacijo imamo v koloniji, učimo se marsičesa, tudi skrbimo zase. V zadnjih dneh se pripravljamo za proslavo 22. julija, Dneva vsaje. Prepričani smo, da se bomo na proslavi izkazali in da prebivalcem Framu ne bomo ostali v slabem spominu prekmurjski pionirji. Uredili smo tudi svoj stenski časopis; zanj se prav vsi zanimamo, pišemo in prebiramo ga.

Zadnjič so nas obiskali predstavniki našega okraja in mestnega občinskega odbora iz Sobot. Bili smo zelo veseli in presenečeni. Tudi darila smo dobili. Izlete delamo skoraj vsak dan. Obiskali smo Planico, in si ogledali kraj, kjer so Nemci za časa vojne požgali celo vas, ker so njeni prebivalci pomagali partizanom.

Vas vse prav lepo pozdravljamo

Pionirji poštinske kolonije okraja Soba in Framu pri Mariboru

*

Dragi mladi prijatelji!

Vašega pisma smo bili zelo veseli. Kot vidite, seznanjamo z vsebino pisma vse naše bralce, med katerimi je tudi mnogo pionirjev, vaših sošolcev, zancev in tovarišev. In seveda, tudi vaše mamice in aleki so zraven. Veseli nas, da ste zdravi in da se tako prijetno počutite. Pa le glejte, da se res izkažete na proslavi!

Vas vse prav lepo pozdravlja

Uredništvo »Ljudskega glasu«.

Beseda naših bralcev

Konkurenca — kje?

Kakor mnogi drugi delavci in nametenci v Ljutomeru, sem tudi jaz med tistimi srečnimi ljudmi, ki so na robu preteklega meseca ugibali, kako bodo v bodoče utešili svoje želodce, saj se le-ti nočejo in nočejo potolažiti, čeprav je vsem Ljutomerčanom znano, da je mesečni abonma v hotelu »Priek« strahovito porasel in v juliju dosegel zavidljivo mero, poudarjam, menda v republiki edinstveno številko: 2200 dinarjev!

»Kaj hočemo, takšni so časi!« — pravijo ljutomerski gostilničarji. Verjemite mi, da bi se tudi jaz sprizajnil s tem dejstvom, če ne bi pred dnevi srečal neko tovarišico, ki je s solzami v očeh zastokala: »O, če bi le jaz tako

naglo padla iz 16. skupine po plačilni lestvici navzdol, ne bi tarnala, ne bi jokala... rada bi 4200 din za hrano plačala! Toda: vsi ne moremo biti re-korderji!«

Čeprav sem s kapljico zalival veselje, ki je napolnilo moje srce zaradi likvidacije bivše »nenasitne« menze, se mi je ob pogledu na jokajočo deklico spremenilo že opisano razpoloženje. Čustvoval sem z žrtvijo pretiranih cen. Srečno naključje je hotelo, da naju je v čustvenem razgovoru zalotil moj osebni prijatelj, ki se na ljutomerske razmere bolj spozna. Krenili smo po bližnji v stanovanje neke kuharice, ki nam je pripravila pristno pečenko s prikuho in pecivom. Ko smo se do siteda najedli, nam je razvezala jezike s presenetljivo ponudbo: »Ostanite pri nas na hrani, saj ne računam več kot 3000 din na mesec!« Oddahnil smo se in sklenili: »Nikoli več v roke take »socialistične« konkurence, četudi za ceno očitkov, da podpiramo privatne pobude. Naj bo kakorkoli že, nekaj je važno: poceni se vsak dan do siteda najemo!«

Lojze K.

Ljutomerski mežnar se e brdko zmotil

Zadnji proces proti Stefanu Nemcu, cerkovniku v Ljutomeru, je ponovno razgalil podlo potetje zagriženih sovražnikov naše ureditve, ki hočejo pod krinko »zaščito vere in cerkve« kaliti mirno in ustvarjalno delo naših državljanov. Nemec se je tokrat zagovarjal zaradi vzpodbujanja verske nestrpnosti med kmečkimi — vernimi ljudmi; oboževalec mu je očitala, da je v času pred biro ki je bila 15. junija t. l. v Ljutomeru, pobiral po hišah prostovoljne prispevke za cerkev in vosek za sveče ter s propagando skušal doseči, da bi se cerkveni obred spremenil v javno manifestacijo za »preganjanega« dušnega nadpastirja. Ko se je mudil v Pristavi, je obiskal tudi vernika Janka Košnika in ga nagovoril, da bi v vasi zbral »goreče« fante, ki naj bi v času birmovanja skrbeli za red in osebno varnost prevzviženega knezoškofa Drževnika. Da bi pridobil žrtve na svojo stran, se je poslužil zvijače in začel pripovedovati, kako je bil ljubljanski škof Vovk napaden v Novem mestu. Obtoženi je kajpak pozabil, da Vovk ni bil napaden zaradi vere, niti ni Košniku omenil, da je naša oblast storila sodno kaznovala. Zabrenkal pa je na druge strune: »Tudi Partija in ljudska oblast v Ljutomeru lahko inscenirata napad na verskega poglavarja. Dobri katoličani morajo to preprečiti!« Košnik, ki mu je zaproseno pomoč s »cerkvenimi stražarji« obljubil, je navsteval, da bi bilo treba za osebno stražo poskrbeti tudi v drugih vaseh. Nemec mu je zatrdil, da so verniki v fari o tem obveščeni in da se ni treba bati osamljenosti. Po njegovem, naj bi se vsi farani dvignili v obrambo proti brezbožnejšem, katerim je naprtil vse-mogoče poglavitne grehe — vse skupaj pa zabelil z obrabljeno frazo: »škof in cerkev sta v nevarnosti!«

Da so cerkovnikova prerokovanja niso uresničila, so se prepričali vsi verniki, ki so se udeležili cerkvenega obreda in brez vsakršnih zaprek opravili svoje verske dolžnosti. Kje so dobili torej »namišljeni« napadatelji knezoškofa? Na to vprašanje ni mogel odgovoriti niti sam Nemec, ki je začel organizirati skupino fantov po vzorcu belogardističnih vaških straž, očitno prepričan, da je koristno udariti na plat zvona. Prav zaradi tega, ker so dejstva postavila njegove laži na glavo, se je moral zagovarjati pred ljudskim sodiščem, ki ga je v imenu vseh poštenih (tudi vernih) ljudi obsodilo na 5 mesecev zapora. Morda ga bo zaslužena kazen spametovala?

Naj ne bo frontovca, ki se ne bi naročil na domači časopis!

Rado Pušenjak:

Spomin na borbo v Logarovcih

Partizani-aktivisti na murskem polju so se v celoti zavedali svojih nalog. Noč za nočjo so hodili od vasi do vasi, v mrazu, med sovražnimi zasedami, in budili narodno zavest Muropljanov. Prebivalstvo jih je v veliki večini sprejemalo z ljubeznijo.

Strah in trepet med zavednimi Muropljanci so povzročali izdajateljski Kozaki, ki so se odlikovali v krutosti, podlosti in ubijanju. Svabi so jih oblekli v svoje uniforme in jim dajali pravico do ropanja, za protiuslugo pa so mučili zavedne Slovence.

Spopadi med partizani-aktivisti ter Nemci in Kozaki so bili vse pogostejši. V teh spopadih so imeli sovražniki precejšnje izgube, a tudi marsikatero zvesto partizansko srce je prenehalo utripati.

Bilo je 3. februarja 1945.

Okrog Križevcev pri Ljutomeru se je mudila tiste dni skupina aktivistov: Bernot-Aljaž (brat Vite Tomšičeve), sekretar OK KPS Ljutomer, Simončič Stane, Berden Joško-Rasko, Jureš Ciril-Maks, tov. Vida iz Litije in jaz kot vodja te skupine.

Nekaj po polnoči tistega dne smo se podali v hišo tov. Žalika v Logarovcih. Bili smo prijazni sprejeti. Nameravali smo prenočiti v hiši. Močno utrujeni in prežebli smo takoj zaspali.

Zjutraj okoli pete ure pa nas je nadomda zbudila Žalikova:

»Tovariši, Kozaki jezdiijo mimo hiše! Rasko, ki je spal poleg mene, se je

zбудil prvi. Pogledal je skozi okno in se naglo umaknil.

»Bodite mirni, najbrž bodo šli mimo!« je svetoval.

Tovariši so se takoj tiho opravili. Tedaj sem opazil, da so obstali trije konji na dvorišču pred hišo. Takoj sem poslal tov. Rasko na stražo na dvoriščno stran. Gospodinja je postajala nervozna in razburjena, ker je bilo pričakovati, da bodo nastopili težki trenutki. Bala se je predvsem za svoji vnukinji. Tolažili smo jo in hrabrili.

Kozaki so medtem obkolili nizko, leseno hišico. Pripravili smo orožje na strel. Nenadoma je zunaj zaprasketalo in toča krogel je udarila na stene in okna.

Berden, agilen aktivist, poln življenja, se je pred hišo zgrudil. Imel pa je še toliko moči, da se je splazil v visokem snegu do bližnjega potoka. Tam je našel svoj začasni grob.

Mati Žalikova je hotela rešiti vsaj svoji vnukinji. Odpeljala ju je na dvorišče, a od tam so jo že spodili nazaj v hišo Kozaki, ki so se približevali hiši. Komendant kosaške jedinice je na dvorišču kričal:

»Gospodare, donesi sijalico!«

Gospodinja nas je prosila, naj gremo na podstrešje. Sli smo in se med tramovjem polegli, da bi se udarili, če bi nas izsledili. Gospodar Žalik je vzel svetilko in se odpravil še dokaj miren, čeprav je vedel, da so mu minute življenja štete, na dvorišču. Tam ga je komendant Kozakov vprašal:

»Gde su partizani?«

Oče Žalik mu je junaško odgovoril:

»Pri meni jih negal!«

»Zašto lažeš?« se je v odgovor zaslišal surov komendantov glas.

Gospodar je ponovno zanikal in zatrdel, da ni v njegovi hiši nikogar. Odrinili so ga in vdrli v hišo.

»Gde su partizani?«

Komendant je kričal nad Žalikovo materjo. Razločno smo slišali vse, kar se dogaja pod nami.

Mati Žalikova, ki je bila doma iz Prekmurja, se je korajžno zadržala in rekla: »Nega jih!«

(Mimogrede omenjam, da so se vsi Prekmurci, ki so živeli v Priekijah, v času borbe odlično držali in bili največja opora partizanom, zlasti v najtežjih dneh.)

Na podstrešju smo z orožjem v rokah čakali na boj.

Medtem je namreč kosaški komendant našel v sobi plašč, ki ga je tamkaj v naglici pozabil tov. Berden.

»Evo partizanski šinjeli! Gdje su partizani?«

Gospodar in gospodinja sta molčala. Vedela sta, da jima grozi smrt. Nista pa hotela umreti kot izdajalca.

Na podstrešju smo naperili puške na stopnišče. Vsak tenutek smo pričakovali krvavi ples. Kot vodja skupine sem pogledal po tovariših in jih tiho vprašal: »Tovariši, težka borba se obeta, vendar upam, da ni nobenega med nami, ki bi se hotel predati sovražniku?«

Odgovor se je glasil:

»Predali se ne bomo, raje smrti!«

Odgovor je bil tihi, tajinstven. Vendar je v tej tajinstvenosti hrumel orkan besa in sovraštva do sovražnikov.

Martin Frank

Ljutomer

PO PREKMURJU IN PRLEKIJ

Drobne iz Sobote

Precej časa so morali Sobočani brustiti podplate po ostrem debelem tolčencu, katerega so nasuli lani po nebetoniranih pločnikih. Vsa nejevolja ljudi pa ni nič pomagala — končno pa so ugotovili, da je ta le boljše od blata. Pred kratkim pa je občinskemu ljudskemu odboru mesta Sobote uspelo nabaviti droben, skoraj pesku podoben gramoz, katerega so nasuli na tolčenec po pločnikih Titove ulice. S tem so ti dobili lepše lice in bodo žrti manj podlatov.

Lice Titove ulice in v manjši meri tudi nekaterih drugih se spreminja. Pa ne z gradnjo novih hiš, temveč z ureditvijo gradnje dosedanjih. Preplekane hiše, pa tudi vrata in okna, dajejo lepo sliko. Tako izginjajo mnoge peckarije in starodavni napisi iz dobe okupacije in prvih dni po osvoboditvi. Občinski ljudski odbor je že dal urediti vse državne zgradbe. Ta zgled je prigljal tudi nekatere privatnike.

K ureditvi ulic spadajo tudi posede za odpadke. Sicer te ne bodo delale lepšega lica, so pa nujno potrebne, da ne bi ljudje razmetavali papirja in drugih odpadkov po ulicah, kjer bi se z njimi polgraval veter, temveč jih bodo lahko odvrli v za to namenjene posede. Tudi te je pripravljajo in jih bodo kmalu nameščali.

RAKICAN — Sindikalno kulturno-umetniško društvo je doslej doseglo lepe uspehe. Ker pa v njem sodelujejo tudi nečlani sindikata, sedaj razpravlja jo o ustanovitvi društva »Svoboda«. Upajo, da se bo s preimenovanjem društva v »Svoboda« pomnožilo in izboljšalo delo.

CANKOVA — V pripravah za Prekmurski teden Cankovčani in okolici pripravljajo tudi domačo razstavo in veliko kulturno prireditev. Na razstavi bo zastopana predvsem domača obrt in kmetijstvo, z nazornimi prikazi svojega dosedanjega dela in uspehov pa bo nastopilo tudi šolstvo in prosveta.

SALOVCI — Čeprav so »vaščani«, so si zaželeli urejeno krajevno kopalnico. Krepko so prišli za delo, zato ga bodo lahko v kratkem odprli, da ne bodo zamudili kopalne sezone. Za otvoritveno slovesnost pripravljajo kulturno prireditev, tekme strelcev in šahistov, predvsem pa plavalcev.

PREDANOVCI — V dolžini 3 km poglabljajo strugo tamkajšnjega potoka, da bi preprečili poplave, ki so nastopale ob večjem deževju. Pri delih je zaposlenih nad 30 delavcev. Stroški za ta dela bodo kriti iz lastnih sredstev, ki jih je zbrala Vodna zadruga soboškega okraja, čeprav kmetovalci z veliko zamudo plačujejo vodoplovni prispevek. Čim bolj bodo kmetovalci pri plačevanju prispevkov, tem hitreje bodo dela napredovala. To velja tudi za druge kraje.

PESKOVCI — Čeprav so Peskovci majhna vas, se v prosvetnem delu in fizikalni lahko kosajo z marsikaterimi vaščani. Za nedeljo, 3. avgusta pripravljajo pestro fizikalno tekmovalstvo v teku čez drn in streljanju v tarče, metanju krogle, v skoku v daljino in višino ter v poljevi dirki s kolesom. Povabila na tekmovalstvo so poslali društvom sosednjih vasi in želijo, da bi se tekmovalci teh udeležili v čim večjem številu. Za zmagovalce pripravljajo tudi nagrade.

Odločili smo se za borbo. Tov. Jureš-Maks se je prvi odločil za strel.

Kozaki so se povzpeli previdno po stopnicah. Naprej se je prikazal gospodar s svetilko. Kozaki so ga rinili pred seboj, da bi nam preprečili streljanje. Spodaj v veži pod stopnicami je komandant vpil:

»Partizani, predajte se!»

Jurešova puška je počila, za njo se je oglasilo še naše orožje.

Kozaki so se zadeti zvalili po tleh. Pazili smo, da ne bi zadeli Zalika. Ta se je umaknil s stopnišča, a so ga ustrelili ostali Kozaki, ki so se umaknili v veži. Bili smo oddaljeni od sovražnika le nekaj metrov. Po prvem udaru so Kozaki utihnili.

Med nami se je prva oglasila tov. Vida, ki je bila ranjena v prsa. Prosila nas je, da je ne zapustimo, da bi padla v roke Kozakom. Med tem se je javil tudi Simončič, ki je bil zadet v levo roko in je močno krvavel. Vido smo hrabril in ji obljubili, da je ne bomo pustili same.

Spodaj v veži je bilo silšati le rahlo šuštenje. Kmalu pa se je oglasil kozaki komandant. Težko ranjen je ležal na stopnicah in vzdihoval. Z milim in ponižnim glasom, ki se je tresel od strahu, je prosil:

»Partizani, pustite mi živeti!»

Odvezli smo mu le orožja in ga zavalili stran.

Tedaj pa je iz veže zopet roj krogel udaril med nas. V naglici smo odpeli bombe in jih zmetali v vežo. Bilo nas je vseh skupaj samo pet, a še od teh sta bila dva teže ranjena. Oklevati nismo smeli.

»Na jurš!»

BAKOVCI

Svet za komunalne zadeve občine Sobota je pred dnevi v Bakovcih izbral in določil prostor za novo šolo, na katero Bakovčani čakajo že 30 let. Prebivalci pravijo, da bodo sedaj začeli takoj pripravljati zganje opeke in dovažati gramoz, da bi bila šola čimprej pod streho.

Bakovci bodo v bližnji bodočnosti dobili tudi ribnik, ki bo lahko s svojo zmogljivostjo zadoščal vsem potrebam Sobote po ribjem mesu. Odkrili so lep primeren prostor, geometer Kolarž pa je že naredil načrt, katerega je tudi že odobril Svet za komunalne zadeve. V kratkem bodo začeli z deli.

Tudi tisti, kdor nima zemljišča, si v Bakovcih lahko zgradi hišico. V ta namen so že izbrali primeren svet in ga razmejili. Posamezne parcele lahko dobe delavci iz vasi, ki si hočejo zgraditi svoje hišice.

Vesti iz Kuzme

Za zaključek šolskega leta je občinski ljudski odbor iz Kuzme pripravil malo proslavo. Ob tej priliki so bili na gori najboljši učenci iz osnovnih šol Kuzme, Gornjih Slaveč in Trdkove. Učence in njihove starše so pozdravili in jih vzpodbujali k še pridnejšemu učenju njihovi učitelji, predstavniki občinskega ljudskega odbora in OF.

Šahovska sekcija je priredila v nedeljo, 29. junija šahovski dvoboj s pripadniki JLA, ki se je končal s 7:5 za JLA.

SKUD Vladimir Gortan se pripravljajo na Prekmurski teden z vaško godbo, moškimi pevskim zborom, pa tudi z drugimi skupinami. Ne zaostajajo niti šahisti.

Gasilska društva se pridno pripravljajo na sektorske vaje, ki bodo v kratkem v Kuzmi. Vaje se udeležujejo tudi dekleta iz Kuzme, Doličev in ostalih vasi. Vadijo tako pridno, da ne zaostajajo za moškimi. Pomeni, da se ženske same čutijo enakovredne moškim.

Občinski ljudski odbor pravilno razume svoje dolžnosti in naloge, kar dokazuje njegovo dosedanje delo. Pri svojem delu se oslanja na občinski odbor OF. Skrbni za popravilo najslabših cest, posebno občinske ceste proti Trdkovi, predeluje prostore v občinski zgradbi, da bi bili čim bolj izkoriščeni ter pripravljajo prostor za bodočo pošto, ki je bila že obljubljena.

Prebivalci Gornjih Slaveč so na lastno pobudo navozili gramoz na okrajno cesto, tako, da je sposobna za vsak promet. Dobro bi bilo, če bi se po njihovem vzgledu ravnali tudi prebivalci Kuzme in ostalih krajev v občini. Prebivalstvo pa prosi pristojne organe, da bi že enkrat poskrbeli za popravilo mostu na cesti Kuzma-Gornji Slaveč, oziroma za napravo novega. Most je v tako slabem stanju, da preti nevarnost nesreče.

Predzadnjo soboto se je pripetila avtomobilska nesreča. Avto, ki je vozil blago za zadrugo v Kuzmi, se je pri Pertiču prevrnil ob cestni nasip. Težje nesreče ni bilo, manjše poškodbe je dobil poslovođa zadruga v Kuzmi tov. Hadlef in še ena oseba. Na pomoč so takoj prihiteli ljudje in Ljudska milica ter ponesrečenega potegnili izpod prevrnjenega avtomobila. Zadruga je utrpela nekaj škode na blagu. Vzrok nesreče raziskujejo.

Odprli smo ogenj in se pogнали v vežo. Na tleh je ležalo precej trupel ubitih Kozakov. Hoteli smo prodrati iz hiše na zadnji strani. V tem pa je prav s te strani udarila bomba med nas. Popadali smo od pritiska po tleh. Drobci so zopet ranili Simončiča, ki je imel že štiri rane. Odločili smo se, da se prebijemo na nasprotni strani.

Tov. Jureš-Maks je junaško planil iz hiše. Za njim so Kozaki močno streljali z vseh strani. Ko je videl, da ga hočejo ujeti, je dvignil brzostrelko in podrl dva izdajalska vojščaka. Ostali smo polegli v sneg in streljali po sovražnikih. Ti so okoli hiše še sklenili dva obroča. Streho in tramovje je pričel zajemati tudi ogenj. S tem nas je hotel sovražnik uničiti. Ubil je tudi že Zalikovo, ki smo jo okrvavljeno zagledali na podstenu.

Dvignili smo se in streljali. Korak za korakom, med streljanjem in padanjem v sneg, smo prodrli v velikem anegu v smeri sosednje Magdičeve domačije. S strelivom smo varčevali. Streljali smo le v sigurnem cilju. Pri prebijanju nam je pomagal sneg in jutranja tema, ki sta nas zakrivala.

Ranjena tov. Simončič in Vida sta se opotekala med nami. Nismo ju mogli podpirati, ker smo morali stalno streljati in napadati. Za vse je te trenutke veljalo: naprej, ne čakati, samo naprej!

Dum-dumke okoli nas so prasketale v snegu. Z raketami so Kozaki opozarjali na nas. Pred mano je stopal Bernot-Aljaž. Naenkrat se je ustavil. Pred seboj je zagledal tri Kozake na konjih. Dvignil je brzostrelko in sprožil. Za prasketalo je, v naslednjem hipu pa se je Aljaž zgrudil mrtav v sneg. Kozaki

Dopisniki, pozor!

V ponedeljek, dne 21. julija 1952, ob 13. uri, bo v sejni dvorani v poslopiju OK KPS v Ljutomeru sestanek vseh dopisnikov s področja ljutomerskega okraja. Vabimo vse sodelavce našega tiska in radija. Za člane kluba dopisnikov je sestanek obvezen. Razpravljali bomo predvsem o bodočem delu in dopisovanju. Vsi člani kluba, ki so v tednu domačega tiska odgovarjali za posamezne občine, naj prinese s seboj poročilo o tem, kako je akcija za pridobivanje novih naročnikov domačega časopisa potekala in končala. Klub dopisnikov - odbor.

GVEN. — Leta 1892 je bilo v naši vasi ustanovljeno prostovoljno gasilsko društvo, ki je pred dnevi slavilo 60-letnico svojega delovanja. Tokrat so člani društva priredili miting in z različnimi vajami pokazali svojo strokovno sposobnost ter znanje.

Pri svojem delu so dosegli precejšnje uspehe. Tako so popravili gasilsko orodje, pregledali avto-motor, očistili in popravili brizgalko, ki brezhibno deluje. V društvu prevladujejo mladi fantje in dekleta, ki se redno udeležujejo gasilskih vaj. Njihova pripravnost je odlična tudi v nevarnosti, saj so bili vsikdar med prvimi na požariščih. Cvenarji so zares lahko ponosni na svoje gasilce!

MOTA. — Ob cesti blizu Mure so naši zadrudniki spomladi sezidali temelje bodočemu zadrudnemu hlevu. Seveda ni šlo brez negodovanja in težav. Tu in tam je padla tudi kakšna pikra beseda na račun organizatorjev. Težko je bilo zlasti tistim, ki so imeli zadrudno živino v svojih hlevih. Vedeli so, da bo konec molži zadrudnih krav, zato so nasprotovali temu koraku naprednih zadrudnikov. Za nedolžnimi očitki »Kaj bomo počeli s takimi hlevi?« so se torej skrivale koristi posameznikov, katerim je bil vsak zadrudni uspeh trn v peti. Toda v tem boju za zadrudni objekt je zmaga večina treznih zadrudnikov, ki so krepko prišli za krampe in lopate ter naposled postavili prostoren hlev. Mostovski zadrudniki so s tem dostojno odgovorili vsem sovražnikom zadrudništva in jim dokazali, da se da s skupnimi napori marsikaj napraviti. Od njih bi se lahko marsikaj naučili tudi Cvenarji, ki so v besedi reorganizacija (gotovo je ne razumejo) našli ugoden trenutek za razpust zadrude, vrgli puško v koruzo, ne da bi pomislili, da so na Cvenu najboljše pogoji za zadrudno gospodarstvo. To pa je njihova stara pesem. Kakšno daleč bodo prišli, bo pokazala bodočnost.

Motovski zadrudniki bodo kmalu slovesno odprli novi hlev in v njega nagali vso zadrudno živino. K tej zmagi jim čestitamo in želimo mnogo uspehov v zadrudnem gospodarstvu. — ga

Kolesarji, izognite se nepotrebnim kaznil

Uredba naše oblasti o prometu na javnih cestah, ki je stopila v veljavo pred par leti, med drugim določa, da je treba opremiti dvokolesa z zvonce, zavorami, lučmi in drugimi varnostnimi napravami. Prva leta po osvoboditvi se te določbe niso mogle docela uresničiti, ker lastniki dvokoles niso mogli nabaviti že omenjenih naprav v naših trgovinah. V zadnjem času pa so trgovine založene s kolesarskim priborom in so zato odpadle vse ovire pri uresničevanju Uredbe o cestnem prometu. Zaradi tega so organi ljudske milice povečali kontrolo nad kolesarji in bodo vse kršitelje Uredbe najstrožje kaznovali. Opozorjamo kolesarje, da opremiti svoja kolesa z varnostnimi napravami, trgovski mreži v Ljutomer-skem okraju pa priporočamo, da poskrbi za potrebno zalogo zvoncev in reflektorjev.

so ranjeni in ubiti popadali s prestrašenih konj. Aljažovo brzostrelko je vzel ranjeni Simončič. Dobil je še dve rani, a se je junaško držal na nogah in prodiral z nami. Vida pa je zaostajala. Bili smo od Zalikove hiše že dobrih tri sto metrov. Obroč je bil prebit. Streljanje še ni ponehalo, tako Kozaki niso mogli videti več. Počakal sem na Simončiču in zabilaval za njim krvavo sled. Vida se je izgubila in se zatekla na skedenj sosedja Zalikovih, Magdiča. Tam so jo Kozaki izsledili. Zabodli so jo dvakrat v noge, da jim ne bi mogla uteči. Odpeljali so jo v Ljutomer, kjer so jo silovito trpinčili. Izdala ni ničesar. Podivjani fašisti so jo ustrelili ob Muri s številnimi drugimi borci in pripadniki Osvobodilne fronte.

Jureša-Maksa, ki je prvi juršal na Kozake, so izdajalski vojščaki težko ranjenega ujeli. Svoj poraz so skušali maščevati nad njim. Mučili so ga in težko ranjenega pretepali. Drugi dan so ga obesili na Glavnem trgu v Ljutomeru. Hoteli so zadušiti uporni duh med Prleki, ki se je vse bolj grozeče širil.

Doživeli pa so prav nasprotno. Odprti proti okupatorskim tolpom je naraščal. S Simončičem sva ubežala zasledovalcem. Skočila sva v potok in bredla po vodi, da ne bi našli najine sledi. Bredenje po vodi je bilo izredno naporno, zlasti za ranjenega Simončiča. Vendar sva se srečno pretolkla v sosednjo vas. Aktivisti smo se po tem udarcu zopet našli in nadaljevali započeto delo, ki je s pomočjo upornega ljudstva Prlekije kmalu rodilo bogate sadove — izgon okupatorskih tolpa in svobodo!

LJUTOMERSKA KRONIKA

TEDENSKI ROLEBAR

TEDENSKI KOLEDAR

Petek, 16. julija — Miroslav Sobota, 19. julija — Vincenc Nedelja, 20. julija — Marjeta
Ponedeljek, 21. julija — Zorka, Danijel
Torek, 22. julija — DAN VSTAJE
Sreda, 23. julija — Branislav
Četrtek, 24. julija — Kristina
Petek, 25. julija — Jakob
Sobota, 26. julija — Ana
Nedelja, 27. julija — Božena, Natalija

SPOMINSKI DNEVI

20. julija 1941. leta je bila ustanovljena iz rudarjev iz Trbovlja in Zagorja Revirska četa. — 22. julija 1941. leta in v dnevih okrog dvajsetega, so bili v Sloveniji prvi, po vojaškem značaju večji spopadi s sovražnikom, zato praznujemo ta dan kot DAN VSTAJE slovenskega ljudstva. — 22. julija 1942. leta je minerski vod pod vodstvom narodnega heroja Stenke minimal med Ivangradom in Temenico štiri električne stolpe. — 23. julija 1919. leta je bila v Ljubljani ustanovljena slovenska univerza. — 23. julija 1942. leta so belokranjski partizani napadli italijansko postojanko Hrast pri Suhorju. — 27. julija 1941. leta se je pričela na Hrvaškem ter v Bosni pod vodstvom Komunistične partije ljudska vstaja proti okupatorju.

Sonce vzhaja 18. julija ob 4,28, zahaja ob 19,47, dolžina dneva 15,19. — 26. julija vzhaja ob 4,37, zahaja ob 19,29, dolžina dneva 15,02.

Gibanje lune — Mlaj dne 22. julija ob 0,30

KINO

M. SOBOTA: 18. do 20. julija ameriški film „GOSPA BOVARIJEVA“
22. do 24. julija ameriški film „SUNSET BOULEVARD“.

PADOŠNA: 19. in 20. julija italijanski film „VOLK Z GORE SILA“
23. in 24. julija holandski film „BLAGOSLOV“

PROSEJAKOVCI: 20. julija jugoslovanski film „SLAVICA“

LJUTOMER

Od 18. do 20. julija: mehiški film »Biseri«.
Od 23. do 24. julija: franc. film »Praznike«.

RAZPIS

Za sprejem učenik v enoletno kmetijsko gospodinjstvo šole RAKICAN pri Soboti
Sprejemamo zdrava kmetička dekleta v starosti od 17—22 let z uspešno dovršenimi 5. razredi osnovne šole. Učence imajo popolno oskrbo v šolskem interatu. Vzdrževalnina se ravna po premoženjskem stanju, polna mesečna oskrbovalnina 2800 dinarjev.

Prijave (osebno ali pismeno) sprejema Uprava kmetijske šole Rakican pri Soboti od 1.—20. avgusta 1952. Priloge k prijavi: prošnja, življenjepis, zadnje šol, spravevalo, zdravniško potrdilo, potrdilo o premoženjskem stanju, znamka za odgovor.

ŠPORT

Zasluzena zmaga plavalcev iz Sobote

Soboški plavalci so se za prvi nastop v letošnji sezoni dobro pripravili. Na prvem tekmovalstvu so nastopili v 50-metrskem bazenu v St. Pavlu pri Preboldu proti ZSD Celje iz Celja. Sobočani so zmagali z rezultatom 82:74. V posameznih disciplinah so bili doseženi naslednji rezultati:

Moški: na progi 400 m Klančnik, Celje 6:31,4; Miksi Muster, Sobota; 200 m prsno Laslo Bulčo (S) 3:04,5; Jože Meleš (S); 100 m hrbtno Janez Seruga (S) 1:36,3; Loid Birs (C); 100 m crawl Jože Kramberger (S) 1:16,0; Barjanovič (C).

Ženske: 100 m prsno Majda Pirnat (C) 1:53,1; Angela Kolar (S); 100 m hrbtno Marija Koprnik (S) 1:42,3; Marijeta Keršinar (C); 100 m crawl Jošt (C); Janežič (C).

Moška štafeta: 3×100 mešano Seruga, Laslo, Kramberger (S) 4:30,2; 4×100 m prosto Celje.

Ženska štafeta: 4×50 m prosto Nemec, Vogrin, Koprnik, Jezovšek (S) 3:04,1; 3×100 mešano Celje.

Waterpolo tekma se je končala z rezultatom 13:8 v korist Sobočanov. Upamo, da bodo plavalci Sobote prihodnje nedeljo želi uspeh v domačem bazenu proti MPK Branik II iz Maribora. To bo ena največjih olavvalnega kluba Sobota, ki je pri telesno-vzgojnem društvu »Partizan« edini predstavnik Prekmurja.

Bela

čar Marija, gospodinja — vsi iz občine Ljutomer; Koki Jože, poljedelec; Grlica Alojzija, poljedelka — oba iz občine Bučkovi; Novak Anton, zadrudnik; Matjažkovič Lovrenc, zadrudnik — oba iz občine Vinski vrh; Senčar Marija, zadrudnica; Seršen Antonija, kmetica — obe iz občine Veržej; Majerič Franc, kovaški pomočnik; Rakuša Elizabeta, zadrudnica (nasilna smrt, padla z drevesa); Kolmančič Gasper, zadrudnik — vsi iz občine Ivanjkovi; Novak Jakob, kmet; Duh Barika, hči delavca — oba iz občine Radenci; Divjak Marija, kmetka hči; Matko Andrej, kmet (nasilna smrt, ubila ga je strela); Jurjevič Marija, polj. delavka; Stubeč Franc, duhovnik; Verzel Jurij, kmetič sin — vsi iz občine Videm ob Ščavnici; Lešnik Julijana, kmetijska delavka; Borko Verona, previzkarica; Vogrinec Martin, kmet — vsi iz občine Kog; Slatinšek Ivana, kmetijska delavka — iz občine Križevci pri Ljutomeru.

Obiščite Radence

Bojujmo se proti alkoholu!

Zdravstvena delavka E.V. iz Ljutomer je imela v tednu matere in otroka na podeželju več predavanj o temi »Alkohol in njegov vpliv na človeški organizem«. Predavanja so bila ponekod zelo dobro obiskana. Ker je alkoholizem zelo škodljiv pojav, ki ga prištevamo med socialna zla, posebno med prebivalci vinorodnega predela v lju-merskem okraju, objavljamo izvešček iz zanimivega predavanja z željo, da bi se v našem tedniku oglasili še drugi zdravstveni delavci z raznimi nasveti za naše bralce.

Lepa, zelena in sončna pokrajina, ki jo na severu sestavlja ravnina Murska polje, je bogata s pšeninimi zakladi. Zlatorumeno klasje zori, valovi in se obetajo priklanja. Velikostni je pogled na morje upogibajočih se bilk. Kmetič gleda v njem bodočnost, ob njem si vzbuja nove upe, od njega je odvisna sreča in blagostanje kmečkega rodu. Lačen, izmučen in žejen se kmetič ob pogledu na porumenele krpe zemlje nasiti, napije in celo odpočije. Starček se pomladi, bolnik ozdravi. Čudežno moč ima to obetajoče polje, ta zlatorumeni pajčolan, ki nam predstavlja vsakdanji kruh.

Ostali predel te prelepe dežele pa je hribovit. Naše grčevje je pomembno po svoji rodovitnosti, po svojih goriskih zakladih. Prekapana nebeška rosa, kakor pravimo, je vinska kapljica, ki je že marsikoga pridobila in tudi pogubila. Preusmerjalno moč, ki jo skriva v svojih nedrjih, je že občutil vsakdo, ki se je z njo sprijaznil. Zejnim ugasi žejo, veselim se dviga razpoloženje, žalostnim lajša trpljenje, strahopetcem vliva pogum — vse to so nauki, ki so jih dale tisočletne izkušnje. Nenavadna moč alkohola, ki jo vsebuje čudežna rosa, kaj rada kvarno vpliva na duševni in telesni razvoj človeka. Umsko sicer zdravje, toda navidez nerazpoloženega človeka trenutno razveseli, vendar samo za kratek čas. Namesto zdravja navadno pustijo na njem razne bolezenske spremembe.

Zivčne bolezni, ki postajajo iz dneva v dan bolj aktualne, so največkrat posledica »moči« te navidežno čudodelne pijače. Marsikateri nemir v družini gre na račun alkohola. Nešteto solza skrbne žene in dobre mamic je steklo po razoranem obrazu zaradi nesrečnega alkohola. Otroci, ki se jo oklepa okrog vratu, jo zama prosi za kruh, obleko in šolske potrebščine. Kako trpi uboga mati, ko mu mora odgovoriti, da nima sredstev, s katerimi bi mu lahko pomagala! Kako hudo ji mora biti takrat, ko pripoveduje svojemu otroku, da je oče poslednji dinar zapil v gostilni! Hudo razodete: »Oče pije, troši po nepotrebnosti svoje sile, se valja po tleh v svoji edini obleki. Skratka, zapravlja tisto, kar je najdražje, a to je pamet. Ne priznava svoje žene, ne matere, ne otroka, preklinja in uničuje družinsko srečo. Težko je doumeti duševno stanje trpeče žene in matere ter otroka, ki postanejo žrtve pijanih mož in očetov. Se težje je opazovati duševno stanje pijanca, ki popolnoma propade in postane izvržek človeške družbe. Če nadaljuje s pijančevanjem, pride čas, ko ne more več obvladati samega sebe.

Medicina uvršča alkoholizem med socialne probleme. Ob nastanku duševnih okvar pri človeku je alkohol čisto odločujoči faktor. Slavni medicinski strokovnjaki trdijo, da je v nekaterih predelih (vinorodnih) prav alkohol vzrok tri četrtini izvršenih kriminalnih dejanj in zločinov. Nešteto samomorov, duševnih okvar, seksualnih ekscesov in spolnih bolezni — vse to so posledice alkoholizma.

Najtežja posledica, ki jo zapuša alkohol na človeku, je bolno in oslabilno potomstvo zaradi direktne okvare dedne celice. Starši-alkoholiki ne čutijo nobene odgovornosti pri spočetju, ne pozneje pri vzgoji svojih otrok.

Alkohol je mamilo, ki porazno deluje na centralni živčni organizem. Ze male doze povzročajo motnje pri misljenju, čustvovanju, razsojanju in sklepanju, skratka motnje, ki nastopajo v zvezi s koncentracijo in duševnim naporom. Če na kratko orišemo zunanji izgled pijanca, je ta sledeč: žlobudravost, zmedenost, nemir, nesigurnost v gibanju in pri hoji, slabost, bljuvanje — vse te znake smo že videli pri pijancih. Niso redki slučaj, da pride do zastrupljenja z alkoholom. Ta pojav spremljajo: nezavest, posinjelost obraza, razširjenje zenice, bljuvanje, hropeče dihanje, hiter in slaboten pulz itd.

Nas pa bolj zanima vprašanje pode-dovanja duševnih učinkov zaradi alko-

hola. Svetovne statistike, ki beležijo in primerjajo gibanje alkoholizma in njegove posledice, so največji dokaz, da je alkohol škodljiv strup in nepotrebnost zlo. Otroci alkoholikov prihajajo na svet z različnimi duševnimi in telesnimi deformacijami (v težjih slučajih idioti, skrajšana življenjska doba, pre-rani grob, gluhost, splošna telesna zaostalost). Dednost alkoholikov zapuša pri posameznikih slabost volje, labilno moralo. Otroci alkoholikov zapadejo raznim življenjskim nevednostim, jih teže premagujejo in laže podležejo raznim skušnjavam ter dražilo-

Ko starši dajejo otroku vino namesto drugih nedolžnih pijač, prevzemajo nase veliko odgovornost pred vso družbo. Koliko praktičnih primerov bi lahko našli na tem področju! Pedagogi v šolah najbolj čutijo to nemoralno mo-ro, ki jo zakrivajo posamezni roditelji. Taki starši ne škodujejo samo otrokom, temveč tudi vsej skupnosti. Zdrav rod je največja narodna sreča! Kaj bridka je usoda malih pijančkov! Naši učitelji in vzgojitelji imajo nemalo težav z njimi. Nepopisno prizadevanje, mnogo psihološkega študija in morda uporaba najboljših pedagoških izkušenj — vse to je kaplja v morje, če imamo opravka z otroki, ki namesto mleka uživajo alkoholne pijače.

Starši, učitelji, vzgojitelji! Kakor je tuberkuloza največje zlo med nalezli-vimi boleznimi, rak med najbolj aktu-alnimi obolenji, trahom med nevarnimi očesnimi boleznimi, kakor je povzročala kuga v srednjem veku največje raz-dejanje, tako zavzema alkoholizem prvo mesto med socialnimi problemi. Bojuj-mo se proti sovražniku, katerega posledica so spolne bolezni in nemoralno zlo, bojujmo se proti prekomernemu uživanju alkohola! Odpravljajmo na-pačni nauk, da daje alkohol moč, krepi duha itd. Podpiramo hotenje naših zdravstvenih delavcev in družbe: »Bojujmo se proti alkoholu kot povzročitelju socialnega zla!«

Starši, ki čutite to nesrečo v krogu svoje družine, premagajte se, odpovejte se alkoholu! Moč, ki si strasten pi-janec, zavrži to slabo navado, upri se ji in pripomori k družinski sreči, ki je nenadomestljiv pogoj za zdrav rod in narod. Moč in oče obenem, bori se za družinsko blaginjo! Mati, ki podpira tri stebre hiše, ne omaga v nesreči! Pokaži, da si vredna borka proti alko-holu, močna žena, mati in obenem naj-odgovornejša vzgojiteljica. Vsi pa pod-primo to plemenito akcijo v naši so-cialistični družbi. Želja nas vseh naj bo, da izženemo sovražnika človeškega organizma čimprej iz naše družbe, da bomo tudi v naših razmerah mnogo go-vorili o treznih ljudeh, ki se lahko merijo po svojih duševnih sposobnostih z drugimi naprednimi narodi v svetu.

Ukročena Mura

Prebivalci vasi ob strugi reke Mure so se v davnih časih le bali droče vode, kadar se je ta razdivjala; če je pre-stopila bregove, so se umikali pred njo; če je izpodjedala bregove in odnašala rodovitno prst, so s potrlostjo ugibali, v kolikih letih bo zmanjkalo njive ali travnika. Vse ovire, ki so ji jih postav-ljali posamezniki v svojo zaščito, so vzdržale le tako dolgo, dokler je Mura tekla mirno in pohlevno; ko se je raz-divjala, pa je vse odnesla s seboj. Ker ni bilo nikogar, ki bi jo ukrotiti, so pre-bivalci njenih bregov prestrašeno me-nili: »Bogovi so jo ustvarili, bogovi so ji dali moč...«

Tako je bilo dolgo, dolgo. Zato si je Mura kopala nove struge in stranske strugice ali rokave. Tekla je, kjer se ji je zahotelo. Kadar je voda narasla, pa je še prestopila bregove vseh teh strug in strugic ter se razlila po poljih in vaseh. Tako je bilo tako dolgo, dokler ni prišel nekdo, ki je začel govoriti o regulaciji.

Regulacija. Ljudje dolgo niso razu-meli le besede — kmalu pa so razu-meli, da regulacija pomeni nekaj veli-kega, pomeni ukrotiti Muro, da se ne bi mogla več razdivjati in povzročati škodo. Zato so se prebivalci Murinih bregov veselili regulacije, dokler jih ni razočarala. Regulacija je postala ordi-ne spekulacije, o njej se je mnogo go-vorilo le pred volitvami, pozneje pa se je na njo kaj rado pozabljalo. Tako se

Literarno-glasbeni večer v Ljutomeru

Klub dopisnikov pri OO OF je dne 9. julija povabil Ljutomerčane na lite-rarno-glasbeni večer, ki je imel namen, vzbuditi v Tednu domačega tiska zani-manje za književnost in seznaniti ob-činstvo z delom nekaterih piscev iz ob-murskih krajev. Po uvodnih besedah tov. Baukarta se je odvijal program, ki je bil zaradi odsotnosti treh predava-terjev nekoliko skrajšan. Tov. Rožma-nova je najprej recitala realistično ubrane pesmi Katje Spur, ki jim je sku-pen motiv trpljenje slovenskih žena v zloglasnem taborišču Ravensbrück. Na-to sta prebrala svoje bolj čustvene pesmi tov. Jože Vild in Marija Skor-janec. Tov. Baukart je z dvema veseli-ma črticama povedel poslušalce v stare »purgarske« čase. Vse štiri recitatorje je številno občinstvo nagradilo s to-plim odobravanjem. Vmes so nastopili z glasbenimi točkami domači glasbeni-ki: stari znanci tov. Zacherl Minka, Lo-parnik in Kristl ter nadebudni mlade-niči tov. Zupič, Hriberšek in Pušenjak, ki so posamič, v tercetu in kvartetu pokazali, česa so se v zadnjih letih naučili. Naposled je tudi Ljutomerski moški oktet s petimi dobro odpetimi pesmimi prispeval k temu, da je bila prireditve pester in da je zapustila v poslušalčih dober dojem. Večeri take vrste so se doslej v Ljutomeru vedno dobro obnesli, kar priča, da se precej-šen del prebivalstva zanima za sno-vanje domačih pisev. Po prireditvi so se sodelujoči in člani kluba sestali v pri-jateljskem pomenku in ob veseli pesmi.

»Svoje glaveček« v Apačah

Člani mladinske dramske skupine v Apačah so preteklo soboto uprizorili spevoigro v treh dejanjih »Svoje glaveč-ek« v režiji tov. Zorjanove. Vredno je omeniti, da je predstava za domače razmere še kar dobro uspešna, če pa bi jo hoteli ponoviti izven Apaške kotline, bodo morali igrati se piliti, zlasti prizore v drugem in tretjem dejanju. S tem pa nočemo reči, da je za Apače vse dobro, marveč smo prav nasprotnega mišlje-nja. Poleg Radgone so Apače v tem kotu Ljutomerskega okraja največje središče, kjer so zaželenje kakovostne kulturne prireditve, na katerih naj bi se učili igralci in ostali kulturni delavci sosed-njih vasi. Sicer pa je kulturnoprosve-tno delo v tej vasi pod sedanjimi pogoji izredno težavno. Mladinski dom, v ka-terem so ponavadi kulturne prireditve, ne odgovarja potrebam (tesnoba, vlaž-ne stene itd.). O kakšni opremi odra v Apačah ne morejo govoriti, čeprav je v njej čisto pol uspeha. Če primerjamo

Dopisujte v Ljudski glas

Zadnje tedne so skoraj po vseh vaseh živahne priprave za Prekmurski teden. Razne organizacije in društva se pri-pravljajo za nastope na likovnem polju in dramskem odru, drugi spet za razstavo itd. Vsak Prekmurec si želi, da bi tradicionalni Prekmurski teden bil čim bolj pripravljen in izveden. O pri-pravah pa širša javnost zve bolj malo, ker ni ljudi, ki bi o teh stvareh poročali uredništvu našega lista, da bi ta objavil.

Nekateri so celo užaljeni, češ zakaj o njihovih pripravah nič ne poročamo, ko se take stvari dogajajo. V opravičilo pa moramo reči, da mi ne moremo obiskati vseh vasi in se prepričati o pripravah; zato želimo, da bi nam sami poročali o pripravah v svoji vasi in občini. Mi jim bomo radi ustreigli z objavo njihovih poročil ali dopisov.

Želimo, da bi poročali tudi o drugih stvareh iz svojega kraja, da bo javnost vedela, da še živijo in kaj delajo.

Uredništvo

KULTURNI ZAPISKI

ta edini »hram kulture« s prostori kra-jevne gostilne, bomo kaj lahko opazili veliko razliko, namreč, da je gostilna napram mladinskemu domu kar razpo-rno opremljena. In če se ozremo še na razpadajoče razvaline zadružnega doma, se nam nehote vsiljuje vprašanje: Ali zadružniki v Apaški kotlini res ne premorejo sredstev, s katerimi bi po-stavili zadružni dom in v njem uredili dvorano za kulturne prireditve?

Pa se povrnilo nazaj k igri. Kakor smo že povedali, je prvo dejanje še kar dobro izpadlo, dočim so igralci proti koncu igre čedalje bolj pešali. Med njimi je vidno izstopala Polonca. Potokar je bil preveč gospodski, saj takih hotelirjev na deželi sploh ne poznamo. Začetek igre je veljal tudi Tonetu, ki pa se je proti koncu že »izgubil«, sluga Jože ni bil »cel« hlapec, ne po obleki, ne po maski, Cila je svojo vlogo doumela, dočim je Izak neizrazito posobljaj tujca Zida. Petje, zlasti dvospev, so gledalci z veseljem poslušali. Publika, večinoma mladina, se je tokrat pošteno razvedrila, saj ni manjkalo humorja in sme-ha. Oboji, tako publika kot igralci, pa se bodo morali navaditi točnosti. Za-četek je bil napovedan za osmo uro, vendar ob tem času nismo opazili no-benega gledalca. Namesto ob osmih se je igra začela ob deveti uri.

Ivanjkovski zadružniki so zborovali

Pred kratkim so se v Ivanjkovcih zbrali člani domače kmečke delovne zadruge. Da je bilo za izredno skup-ščno udeležbo. Zadružniki so tokrat razpravljali o važnih problemih in se dotaknili vprašanja izstopanja iz za-druge. Sklenili so, da lahko izstopi samo tisti zadružnik, ki je izpolnil vse obveznosti do zadružne skupnosti. Tudi letošnji poljski pridelki ostanejo last-nina zadruge, medtem ko bo zadruza izstopivšim članom preskrbela semenje po dnevnih cenah. Vse sklepe je večina zadružnikov potrdila in jih osvojila.

Na skupščino pa so prišli tudi neka-teri nergači, kakor n. pr. Matilda Brez-nikova, ki je z gnušnimi izrazi napada-la zadružništvo in dala duška svoji pijanosti. Dosedaj še ni ničesar na-pravila v korist zadruge. Tudi Jože Novak, ki se je na zboru proglasil za nezadružnika, je verjetno pozabil, da ima na posestvu hlapca Franca Marko-viča, ki je v zadruzi samo zaradi tega, da njemu kot gospodarju ni treba pla-čevati socialnega zavarovanja. Marko-vič še vedno pridno hlapčuje na go-spodarjevi ohlilnici, dočim se na za-družnem polju le redkokdaj pokaže. Na skupščini smo pogrešali tudi zastopnika iz Ljutomera, saj bi bilo treba ljudem pojasniti nekatere ukrepe v prid viničar-jarje, ki bodo postali spet odvisni od svojih gospodarjev. Naša ureditev ni-kakor ne dopušča, da bo viničar dajal za najetih 5 arov zemlje 8—10 teža-rov, za pujska 15 težakov itd., kar se je dogajalo v prejšnjih časih. Tudi poljska dela naj bi kmetje plačevali v denarju. Nekaterim »večjim« zadružni-kom bo treba odločno povedati, da naj nikar ne mislijo na zlate čase, ko so lahko nemoteno izkoriščali viničarje. Upamo, da se bo proti izkoriščanju kmetijskih delavcev bojeval tudi nji-hov stanovski sindikat.

Melinci

Predzadnjo nedeljo je odkril Martin Forjan iz Melincev na krompirišču Iva-na Duha iz Melincev, štev. 23, novo okužbo s kloradskim hroščem. Na eni krompirjevi rastlini je našel 87 ličink. Navedenega dne so kmetovalci iz Me-linec pregledali vse svoje krompirjeve nasade, vendar več okužb niso odkrili.

ne more Murina struga požirati vse vode in jo odvajati naprej. Zato mora ta voda prestopiti bregove, mora se raz-liti po poljih. Tako je bilo včasih, pa ne bo vedno. Tudi v takem primeru bodo ljudje zapovedali Murinim valovom. Mura bo sicer lahko prestopila svoje bregove, ne bo se pa mogla razliti po širnih poljih, ker so zgradili

visokovodni obrambni nasip.

Ta ni na samem bregu Mure, temveč v bližini, kajti vodi je treba dati nekeje prostorček, če se ne more sproti ote-kati. Tega pa ji je treba določiti tam, kjer bo naredila najmanj škode. Tak nasip je že zgrajen na prekmurski stra-ni od madžarske meje, daleč za Peti-šovci pa do Hotize. Ta bo ustrahoval Murine valove, pa naj še tako divjajo.

Pojavila se je pa težava, s katero so sicer že prej računali, ki pa mnogo stane. V Muro se iztekajo razni potoki, ki morajo imeti prosto pot. Kadar pa voda v Muri naraste, pa lahko po teh poto-kih, po tej prosti poti udari na polja. Zato je treba zgraditi posebne zapornice ali propuste, katere bo možno kadar koli zapreti. V nevarnosti, ko bo Mu-rina voda grozila našim poljem, bodo zapornice zaprli in Mura bo ostala ukročena v prostoru, katerega so ji do-ločili ljudje.

Zapornice že gradijo in bodo letos zgrajene, čeprav jih bo cela vrsta. Za ta dela ima Vodna zadruza na razpolo-ga dva milijona dinarjev.

Tako bo Mura morala postati pokor-na prebivalcem svojih bregov. Ukrotila jo bo tehnika in to po zaslugi ljudske oblasti.

V NEKAJ VRSTAH

Velika proslava Dneva vstaje ljud-stva Črne gore je bila v nedeljo v Nikšiću. Obenem so proslavili tudi 10. obletnico ustanovitve IV. in V. prole-tarske brigade. Proslave je je udeležil tudi sekretar politbiroja CK KPJ Milo-van Djilas. Na velikem mitingu je go-voril predsednik vlade Črne gore Blaže Jovanović.

180 koroških otrok je prispelo v našo državo, da bodo tri tedne prebili na Sušaku kot gosti Rdečega križa Slove-nije. 80 otrok je Slovencev, ostali pa so Avstrijci.

Svetovna proizvodnja bombaža je po ocenitvi Mednarodnega odbora za bom-baž znašala v letu 1951—52 34.000.000 bal, svetovna potrošnja pa je 32 milijonov bal. Tako se bodo svetovne zaloge bombaža povečale v tem obdobju za dva in pol milijona bal.

V Toulousu v Franciji je nastal veli-kanski požar, ki je napravil 500 mili-jonov frankov škode. Najprej se je vnela trava ob železniški progi, od ko-der se je z neverjetno hitrostjo požar razširil na bližnje tovarne in skladišča.

Predsednik ZDA Truman je podpisal zakon o vojaških kreditih, ki določa nad 46 milijard dolarjev za izpolnitev ameriških oboroženih sil. Za potrebe letalstva je odobreno nad 21 milijard dolarjev, od česar bodo porabili za na-bavo letal 12 in pol milijard dolarjev, mornarica pa bo dobila 13 milijard do-larjev. Celotni znesek je za 9 odstotkov manjši, kakor je zahteval Truman od kongresa.

Skoraj v vsej Italiji je po 25 dneh tople vročine pretekli teden padla temperatura. Pred tem so bili veliki vi-harji, ki so v nekaterih krajih povzro-čili precejšnjo škodo.

Investicijska posojila za nabavo trak-torjev in kmetijskih strojev ter priprav bo dajala Narodna banka v mejah raz-položljivih sredstev državnim kmetij-skim posestvom, ekonomijam in zadru-gam. Tako posojila lahko dobijo tudi zasebni kmetovalci, vendar le za naba-vo ročnih in vprežnih kmetijskih stro-jev in priprav. Večja posojila se bodo dajala na pet let, manjša pa na dve le-ti. Obrestna mera bo znašala 2%.

Na Malaji sodeluje v bojih proti upornikom kakih 300.000 mož, število upornikov pod orožjem pa se giblje od 3000 do 5000 — tako poroča britansko ministrstvo za kolonije. Ogromno neso-razmerje razlagajo z velikostjo in ne-prehodenostjo pragozda.

Najnovejša ameriška oceanska pot-niška ladja »United States« je dosegla nov rekord hitrosti na svojem prvem potovanju iz ZDA v Evropo. To pot je preplula v treh dneh, 10 urah in 40 mi-nutah in za 10 ur potokla rekord, ki ga je doslej imela britanska ladja »Queen Mary«.

Osnutek nove uredbe o nagrajevanju učencev v gospodarstvu določa za va-jence najnižje mesečne nagrade 1000, 1500 in 2000 din. Učenec v gospodarstvu ima pravico tudi do otroškega dodatka.

Rotiček za gospodinje

Mnogokrat se zgodi nesreča, da si zamašimo obleko ali kake druge stvari, pa si ne vemo kako pomagati. Pri tem ni dovolj nasvet, kako čistiti ta ali oni madež. Kakor pri vsakem opraviilu, tako je tudi pri tem potrebna izurjenost. Vsako delo potrebuje vaje, zato prikažimo nekoliko teže odstranjenih madežev, a z voljo bo tudi ta ovira odstranjena. Predvsem upoštevaj naslednja navodila:

Z vsemi čistilnimi sredstvi moramo ravnati na moč previdno in točno po navesti, da s svojimi prizadevanjem ne bomo napravili več škode kakor pa korist. Zlasti previdno ravnajmo z bencinom in ne likajmo z bencinom prepojenega blaga z zelo vročim likalnikom, zlasti pa ne z likalnikom na ogled, da se nam ne vname.

Mažete odstranimo (tako), ko jih storimo, kajti starejši je madež, teje ga bomo odstranili. Sveže madeže lahko odstranimo že z vročo vodo ali milnico.

Ni čistilnega sredstva, s katerim bi lahko odstranili vse madeže, ki so jih povzročile naj-različnejše snovi. N. pr. rjavorodeče madeže, rje železa, odstranjujemo na popolnoma drug način kakor mastne madeže. Prav tako odstranjujemo mastne madeže z lanenega blaga drugače, kakor z barvastega volnenega blaga ali stekla. Zlasti moramo biti pri čiščenju barvastih tkanin na moč previdni. Posebno če ni barva blaga odporna. Zato moramo z različnimi čistilnimi sredstvi naj-prej poskušati očistiti madež, da ga naredimo v ta namen, na nevidnem mestu ali krpi istega blaga. Seže ko smo se prepričali, da je čistilno sredstvo barvi »neškodljivo«, ga lahko uporabimo.

Pod blago, ki ga čistimo, damo bel povnik ali pa belo čisto krpo, ki vpija čistilno tekočino. Če ne bi tako postopali, bi se madež še bolj razlzel. Večkrat se zgodi, da nam po čiščenju, zlasti z bencinom, ostane še večji madež in to od benci-na; kaj sedaj? Ta nastali madež in še nekoliko več, je treba oprati v mlačni vodi, posušiti in zlikati, in madež izgine.

Mastne madeže povzročajo maščobe: mast, olje, maslo itd. ali pa jedi, ki vsebujejo maščobo (mastne jedi). Maščobe se v vodi ne tope, zato jih ne moremo prati z vodo; pač pa se tope v bencinu. Toda ko se bencin, v katerem je raz-topljena maščoba, posuši, tedaj se maščoba zopet izloči. Zato moramo pri čiščenju bencin sprati od-stranjevati z belim pivkom s predmeta, kate-rega čistimo. Le tako odstranimo tudi maščobe.

Še bolj pa je, da blago, ki je dobilo mastne madeže, takoj namočimo ali pa vsaj prepojeno tkanino okoli madeža. Potem položimo blago na čisto, večkrat prepojeno krpo ter kapamo na levo, zgoraj obrnjeno stran bencin toliko časa, da madež izgine. Ker je okolica mastnega madeža prepojena z vodo, se bencin ne more razliti in je prišljenj pronicati skozi madež v suho podlago, ki ga vpija. Mastne madeže iz zelo nežnih tkanin odstranimo tudi s toplo mešanico vode in ben-cina, iz platna pa tako, da madež potresemo s apnenim praškom precej na debelo in postavimo nanj zmerno tople likalnik.